

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMO SVARBA TEIKIANT PAGALBĄ NUKENTĖJUSIAM NUO SMURTO VAIKUI

„Apsauga nuo smurto artimoje aplinkoje: aktualijos ir perspektyvos“

Vilnius, 2014

Vaiko teisių apsauga ir geriausių interesų užtikrinimas

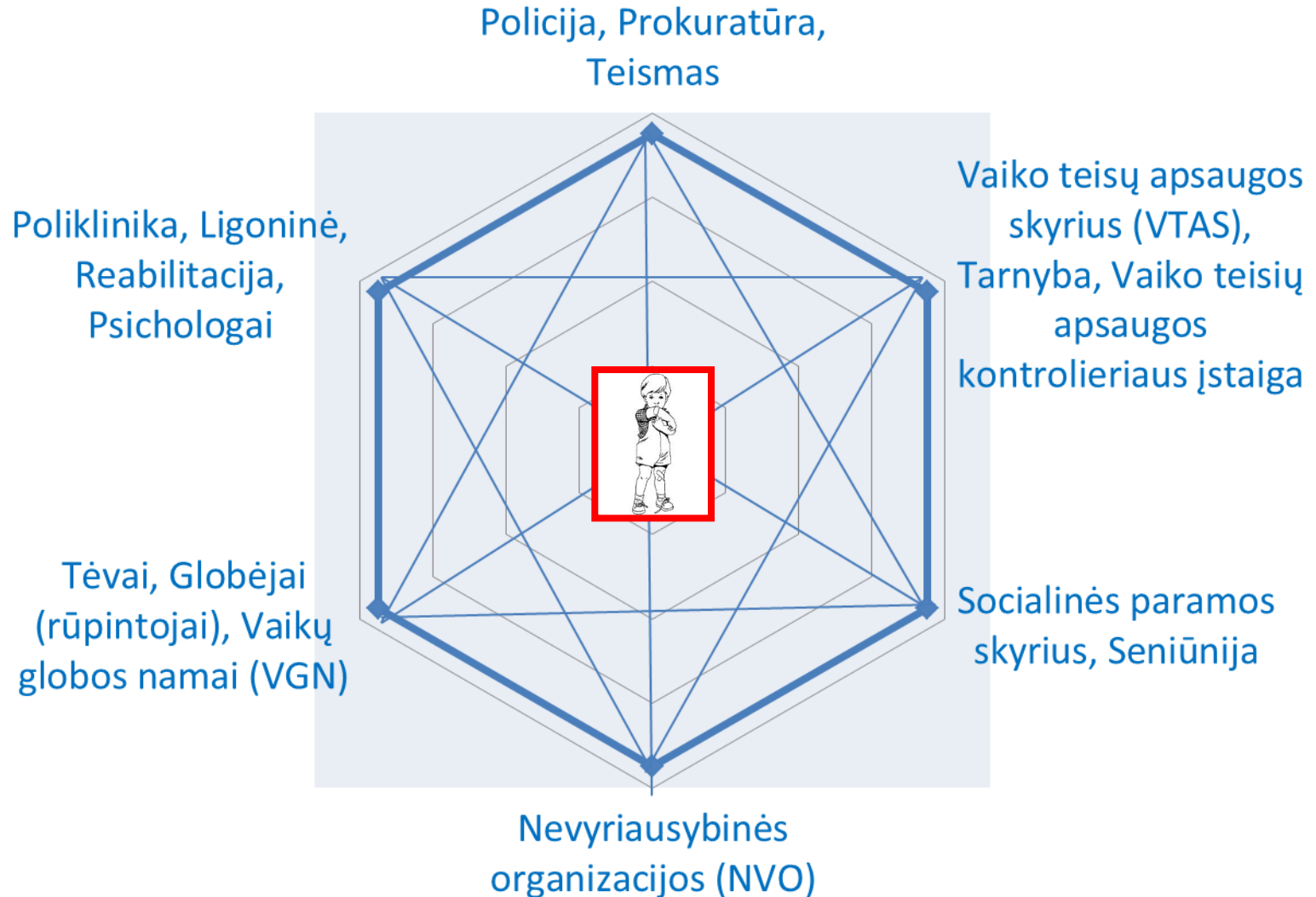
- Smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo – asmuo, prieš kurį panaudotas smurtas artimoje aplinkoje, taip pat vaikas, tapęs smurto artimoje aplinkoje liudininku ar gyvenantis aplinkoje, kurioje buvo smurtauta.

Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 2 str. 4 p.

- Apsauga nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinama vadovaujantis **bendradarbiavimu**, dalyvavimo, **kompleksiškumu**, prieinamumo ir kokybės, solidarumo, tinkamumo, **koordinavimo**, **teisėtumo**, asmens teisių ir laisvių apsaugos, proporcingumo, humaniškumo, teisingumo, veiksmingumo, objektyvumo ir **efektyvumo** principais.

Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 3 str.

Bendradarbiavimas

Efektyvus, visas puses tenkinantis bendradarbiavimas

Skirtinga ar vienoda?

- veiklos sritis
- teisinė bazė
- tikslas
- galimybės
- nuostatos, vertybės
- patirtis

Bendradarbiavimo pavyzdys

- **Motina sumušė mažametį** vaiką, padarydama daug kūno sužalojimų. Dėl įvykio **pradėtas ikiteisminis tyrimas**. Smurtavusi, **kūdikio besilaukianti** moteris, buvo suimta. Vėliau, teismo nutartimi, įpareigota gyventi atskirai nuo nukentėjusio vaiko bei kitų, su vaiku gyvenančių, šeimos narių.
- Šeimoje **augo dar du mažamečiai vaikai**. VTAS ir socialiniai darbuotojai padėjo tėvui jais pasirūpinti.
- **VTAS ėmėsi veiksmų**, kad nukentėjęs vaikas po gydymo būtų perkeltas į reabilitacijos skyrių, kuriame, atsižvelgiant į šeimos situaciją, medikai juo rūpintųsi.
- Moteriai organizuota ir suteikta laikino **apgyvendinimo paslauga Krizių centre**, kuriame ji laikinai gyveno iki kūdikio gimimo.
- Gimus vaikui, VTAS ir Krizių centras, įvertinę centro psichologo informaciją apie motinos pasirengimą auginti ir rūpintis kūdikiu iki įvyks teismas, ieškojo galimybių moterį su kūdikiu apgyvendinti specialioje institucijoje, kur ji su vaiku gyvena.
 - Tarnyboje vyko **tarpinstitucinis** (VTAS, Socialinių paslaugų centro, NVO įstaigos ir Tarnybos atstovai (teisininkai, psichologai, soc. darbuotojai, soc. darbo organizatoriai ir kt.) **pasitarimas** dėl nukentėjusio vaiko ir paslaugų šeimai teikimo bei motinos ir kūdikio situacijos.
 - Pasitarimo metu **priimti šalių įsipareigojimai**.
 - Vyksta glaudus savivaldybės įstaigų ir NVO bendradarbiavimas, siekiant suteikti savalaikę, tikslią pagalbą visai šeimai.

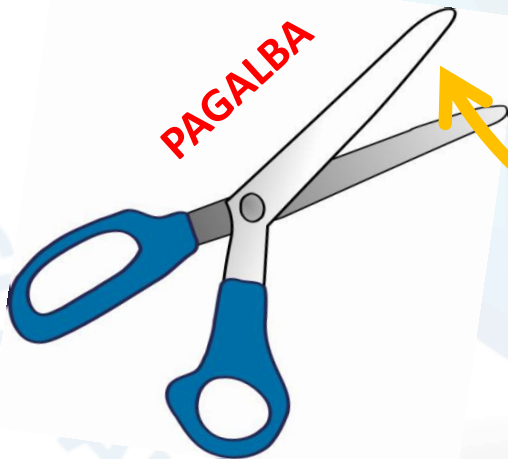
Užburtas ratas

Patyręs smurtą
artimoje
aplinkoje ar
jo liudininkas

Globos
institucija

Socializacijos
centras

Smurtaujantis

VTAS funkcijos baudžiamajame procese

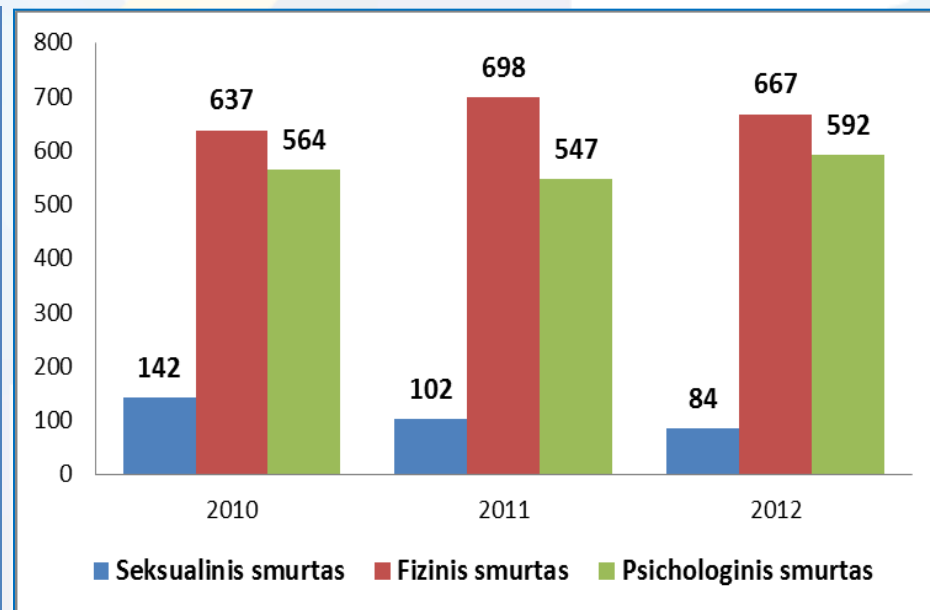
- Teikia informaciją apie nepilnamečio asmens gyvenimo ir auklėjimo sąlygas;
- Padeda atlikti apklausą;
- Atstovas pagal įstatymą;
- Konsultuoja ir informuoja vaiką bei jo šeimą;
- Inicijuoja paslaugų vaikui (šeimai) organizavimą;
- Rengia vaiko saugumo užtikrinimo planus;
- Tarpininkauja dėl tęstinių paslaugų teikimo;
- Bendradarbiauja su kitomis institucijomis siekiant reintegruoti vaikus, grįžtančius iš laisvės apribojimo vietų.

VTAS – ATVEJO VADYBININKAS?

2012 m. statistika

- VTAS duomenimis, 2012 m. **1261 vaikas patyrė smurtą**, o iš viso užfiksuoti **1343 atvejai**, kai vaikai patyrė smurtą.
- Paaugliai sudaro 38 % visų smurtą patiriančių vaikų.
- 2012 m. beveik vienodai patirtų smurto atvejų sudaro **fizinis smurtas** (50 %) ir **psichologinis smurtas** (44%);

Amžiaus grupės	Atvejų, kai vaikas galimai patyrė smurtą, skaičius	Seksualinis smurtas	Fizinis smurtas	Psichologinis smurtas
0-3 m.	179	1	31	147
4-6 m.	171	13	58	100
7-9 m.	211	15	89	107
10-14 m.	510	34	312	164
15-17 m.	272	21	177	74

2012 m. statistika

Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 9 str. 3 p.

- Mieste smurto atvejų daugiau nei kaime.
- Daugiausiai smurtą vaikai patyrė namų aplinkoje;
- Prieš berniukus buvo smurtaujama daugiau nei prieš mergaites – atitinkamai 777 ir 566.

Prieš vaikus smurtavo				
Smurto rūšis	Svetimi suaugę asmenys	Svetimi nepilnamečiai	Artimi suaugę asmenys	Artimi nepilnamečiai
Seksualinis smurtas	40	26	12	6
Fizinis smurtas	124	159	369	15
Psichologinis smurtas	65	22	504	1

Informavimo apie ypatingus atvejus, susijusius su galimais vaiko teisių pažeidimais, tvarkos aprašas (Aprašas)

- Aprašas **skirtas** vaikų globos institucijų, savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyrių, biurų, tarnybų (toliau vadinama – VTAS) bei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) **darbuotojams, siekiant nustatyti bendradarbiavimo, teikiant informaciją apie ypatingus atvejus, mechanizmą bei užtikrinant tinkamą nukentėjusio ir galimai smurtavusio vaiko teisių apsaugą.**
- Ypatingu atveju Apraše laikomi atvejai, kurių metu **buvo sužalota (aktyviais veiksmais ar neveikimu) psichinė ir (ar) fizinė vaiko sveikata (kai vaikui būtina medicininė apžiūra ir (ar) pagalba) arba atimta gyvybė, nesvarbu, ar vaiką sužalojo, gyvybę atėmė kitas vaikas ar pilnametis asmuo bei šis atvejis žinomas policijai.**

2013 m. ypatingų atvejų statistika

- Iš viso gauta informacija apie 228 ypatingus atvejus (šeimoje, VGN), kurių metu nukentėjo 269 vaikai.
- Daugiausiai fizinė ir seksualinė prievarta patirta nuo kartu gyvenančių asmenų (artimų nepilnamečių, tėvų, motinų partnerių ir kt.).
- Dažniausiai nuo smurto nukenčia paaugliai.

Pagalbos prieinamumas

- Jaunesnis seksualinio smurto aukų ir smurtautojų amžius,
- Skubios psichologinės pagalbos trūkumas,
- Pagalbos vasaros metu trūkumas,
- Tęstinės pagalbos nukentėjusiam vaikui ir šeimai trūkumas,
- Pagalbos nepilnamečiams (ypač seksualiniams) smurtautojams trūkumas,
- Pagalbos vaikui, šeimai koordinavimas.

Tarnybos organizuojami mokymai

Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 4 str. 3 p.

- Įgyvendinant kitas Nacionalinės smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams programos priemones (10.09.01.01.): „**Vaiko teisių apsaugos srityje dirbančiųjų specialistų (socialinių darbuotojų, psichologų, socialinių pedagogų, medikų, prokurorų, tyrėjų ir kt.), mokymai smurto prieš vaikus artimoje aplinkoje prevencijos, pagalbos bei kontrolės klausimais, remiantis komandinio darbo principais**“ (101 asmuo).

2013 m.:

- Panevėžio m.
- Panevėžio r.
- Vilkaviškio r.
- Kalvarijos
- Molėtų r.
- Anykščių r.

2014 m.:

- Kelmės r.
- Šiaulių m.
- Šiaulių r.
- Kėdainių r.
- Jonavos r.

- Vykdančiant 2012 m. gruodžio 3 d. LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu Nr. 547 patvirtintą Vaiko gerovės 2013 — 2018 m. programos priemonę Nr. 3.2 „Organizuoti darbuotojų, siekiančių vykdyti asmenų, norinčių tapti vaiko globėjais (rūpintojais), įtėviais, parengimą ir vertinimą, mokymą pagal bendrą globėjų (rūpintojų) ir įtėvių mokymo programą ir organizuoti jų atestavimą“ mokymai „**Smurto prieš vaikus prevencija, pagalba bei kontrolė**“ (72 asmenys).

AČIŪ UŽ DĖMESĮ

el. paštas: info@vaikoteises.lt;

vita.sulskyte@vaikoteises.lt

www.vaikoteises.lt

www.pagalbavaikams.lt